

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะการณ์ของโลกในปัจจุบันมุ่งเน้นการแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจ โดยจะพบว่าระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มพัฒนาแล้วนั้นจะมีความแตกต่างจากประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศด้อยพัฒนา เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่จำกัดโดยเฉลี่ยต่อปัญหาที่ตามมา ทั้งนี้เพราะในอดีตปริมาณทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่มากมายเกินกว่าจำนวนประชากรในพื้นที่ แต่เมื่อประชากรเพิ่มจำนวนสูงขึ้นทรัพยากรที่เคยมีอยู่อย่างมากมายนั้นเริ่มร่อยหรอลงทำให้ปริมาณทรัพยากรดังกล่าวมีไม่เพียงพอกับความต้องการจึงเกิดลัทธิใหม่คือ “การล่าอาณานิคม” จนกระทั่งในท้ายที่สุดทุกฝ่ายได้เริ่มตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติจึงเริ่มหันกลับมาสนใจและให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงหรือที่เรียกกันว่า “การพัฒนาแบบยั่งยืน” (Sustainable Development)

มีผู้กล่าวกันว่าการพัฒนาแบบยั่งยืนจะช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) รายงานใน Our Common Future (1987) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนว่าหมายถึง ความเจริญทางเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมคือมีปัจจัยอีกตัวหนึ่งเสริมเข้ามาได้แก่สภาพแวดล้อม จึงมีการพัฒนา (Development) ควบคู่กับสิ่งแวดล้อม (Environment) โดยให้เกิดการพัฒนาหรือเติบโตภายใต้สมรรถนะในการรองรับของสิ่งแวดล้อม

หากมองในแง่ของความเจริญทางเศรษฐกิจที่กำลังได้รับความสนใจของนักลงทุนโดยทั่วไปแล้วจะพบว่าการท่องเที่ยวนั้นมีผลต่อเศรษฐกิจดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Robinson (1976) ว่าการท่องเที่ยวช่วยเศรษฐกิจของชาติได้ในลักษณะที่ช่วยพัฒนา และสร้างความสำคัญให้กับเศรษฐกิจในระดับภาคได้อย่างรวดเร็วกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น และโดยธรรมชาติของการท่องเที่ยวที่นั่นยังมีส่วนช่วยยกระดับของพื้นที่โดยรอบภูมิภาคให้เกิดความสำคัญขึ้นมา นอกจากนี้ทางเศรษฐกิจแล้วการท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนโยบายด้านสังคมอีกด้วย ผลประโยชน์ที่สังคมจะได้รับคือเงินจำนวนมหาศาลที่หลั่งไหลเข้ามาสู่พื้นที่ในรูปของการบริการทางสังคม เช่น การคมนาคม ร้านค้า โรงพยาบาล และโรงเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพื้นที่ที่จะได้รับ

การพัฒนาในด้านการท่องเที่ยว และยังเป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย

สาเหตุที่การท่องเที่ยวส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและยังมีผลต่อสังคมในท้องถิ่น เพราะมีส่วนช่วยให้เกิดรายได้ในท้องถิ่นแต่ในทางตรงข้ามก็เป็นตัวเร่งการทำลายสภาพแวดล้อม หากขาดการเอาใจใส่ของคนในท้องถิ่นรวมทั้งจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงพบว่านักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างหรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ฉะนั้นหากศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวจะทำให้สามารถวางแผนทางการพัฒนาในทิศทางที่ควรจะเป็นอีกทั้งยังช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการพัฒนาได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

การวางแผนทางการพัฒนาใดๆ ก็ตามจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคน ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญเนื่องจากคนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดกิจกรรมในหลายรูปแบบบนพื้นที่และยังเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง ในขณะที่เกี่ยวกับที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ปรับแนวความคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดหมายหลักมามุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคนในส่วนต่างๆ และใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือช่วยให้มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ได้มุ่งเน้นคน โดยมีปัจจัยสำคัญคือนักท่องเที่ยวนั่นเอง ขณะที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในหลายอุตสาหกรรมที่มีความอ่อนไหวและการแข่งขันที่รุนแรง จึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากรัฐอีกทางหนึ่งเพื่อให้ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่อำนวยประโยชน์ต่อเศรษฐกิจได้ในระยะยาว ในขณะที่ความสนใจในด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่นเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติ หรือเพื่อธุรกิจก็ตาม ควรมีการพัฒนาที่แตกต่างกันแต่ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใดควรดำเนินการควบคู่กับการอนุรักษ์

ในปัจจุบันรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) ที่มีทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศ อาทิพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังและจังหวัดระยองที่เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญอีกด้วย อย่างไรก็ตามศักยภาพของพื้นที่นั้นๆ มิได้มีเฉพาะในการพัฒนาอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ยังมีศักยภาพในด้านอื่น ๆ อีกโดยเฉพาะในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ได้พยายามผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้เกิดการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวตามมาโดยในภาคตะวันออกนั้นได้มีการเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่ให้พร้อมที่จะรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการเคลื่อนย้ายประชากร ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาโครงข่ายระบบการขนส่งต่อเนื่องซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่

ส่งผลต่อการวางแผนรูปแบบของวงจรเส้นทางท่องเที่ยวสายตะวันออก จึงเป็นจุดดึงดูดประชาชนอย่างมาก

จากการที่ภาคตะวันออกมีทรัพยากรการท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งหาดทรายและเกาะที่จัดว่าเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยพบว่าทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่จะมีความแตกต่างกันในด้านกิจกรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี (พัทยา) จัดเป็นหาดสนุกสนาน (Active Resort) ที่มีกิจกรรมมากมาย ในขณะที่พื้นที่จังหวัดระยองจะเป็นพื้นที่ที่มีหาดสงบเงียบ (Passive Resort) อีกทั้งพื้นที่ของจังหวัดระยองยังเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญ โดยเฉพาะผลไม้ จึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างมาก ดังนั้นพื้นที่นี้จึงมีศักยภาพในการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน และหากเกิดการพัฒนาที่ขาดระเบียบย่อมส่งผลต่อพื้นที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้นหากศึกษาถึงศักยภาพในการพัฒนาในหลายด้านของพื้นที่โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นการพัฒนาผู้ประกอบการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อการพัฒนาในทิศทางที่ควรจะเป็นซึ่งจะพบว่าศักยภาพของการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวนั้นจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพราะเป็นกิจกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศ อีกทั้งยังมีส่วนสัมพันธ์กับทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดและเมื่อมีการเข้าถึงของผู้มาเยี่ยมเยือนในพื้นที่ใดแล้วย่อมจะหมายถึงสภาพเสื่อมโทรมที่ตามมาหากขาดการวางแผนระบบสาธารณูปโภค และระบบสาธารณูปการที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เกาะที่มีศักยภาพที่เปราะบางจึงส่งผลกระทบต่อสภาพนิเวศวิทยา (Ecology) บนพื้นที่นั้น ๆ ฉะนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาเกาะในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงและเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล พื้นที่ที่จะกล่าวถึงในการศึกษาคั้งนี้คือ เกาะเสม็ด ซึ่งเป็นเกาะสำคัญของจังหวัดระยองที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนมากจึงประสบปัญหาอันเนื่องมาจากจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนนั่นเอง

เกาะเสม็ดหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “เกาะแก้วพิสดาร” เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - เกาะเสม็ด ซึ่งแต่เดิมพบว่าคุณภาพของหาดทรายบนเกาะนี้มีคุณภาพของหาดที่สะอาดและสวยงาม ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือก่อนที่จะมีการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2524 จากสภาพธรรมชาติบนเกาะนี้จะพบว่า เป็นเกาะที่มีความงดงามของหาดทรายรวมถึงแนวปะการังที่สวยงามภายใต้ผืนน้ำที่กว้างใหญ่ จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่นี้มากขึ้นนับตั้งแต่ปี 2526 เป็นต้นมา จนเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมามากมายโดยเฉพาะปัญหาด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยว (Demand) ที่เพิ่มมากขึ้นนั่นเอง ในขณะที่ปริมาณ (Supply) ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่พักร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความต้องการบริโภคทรัพยากรมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้ปริมาณการให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น

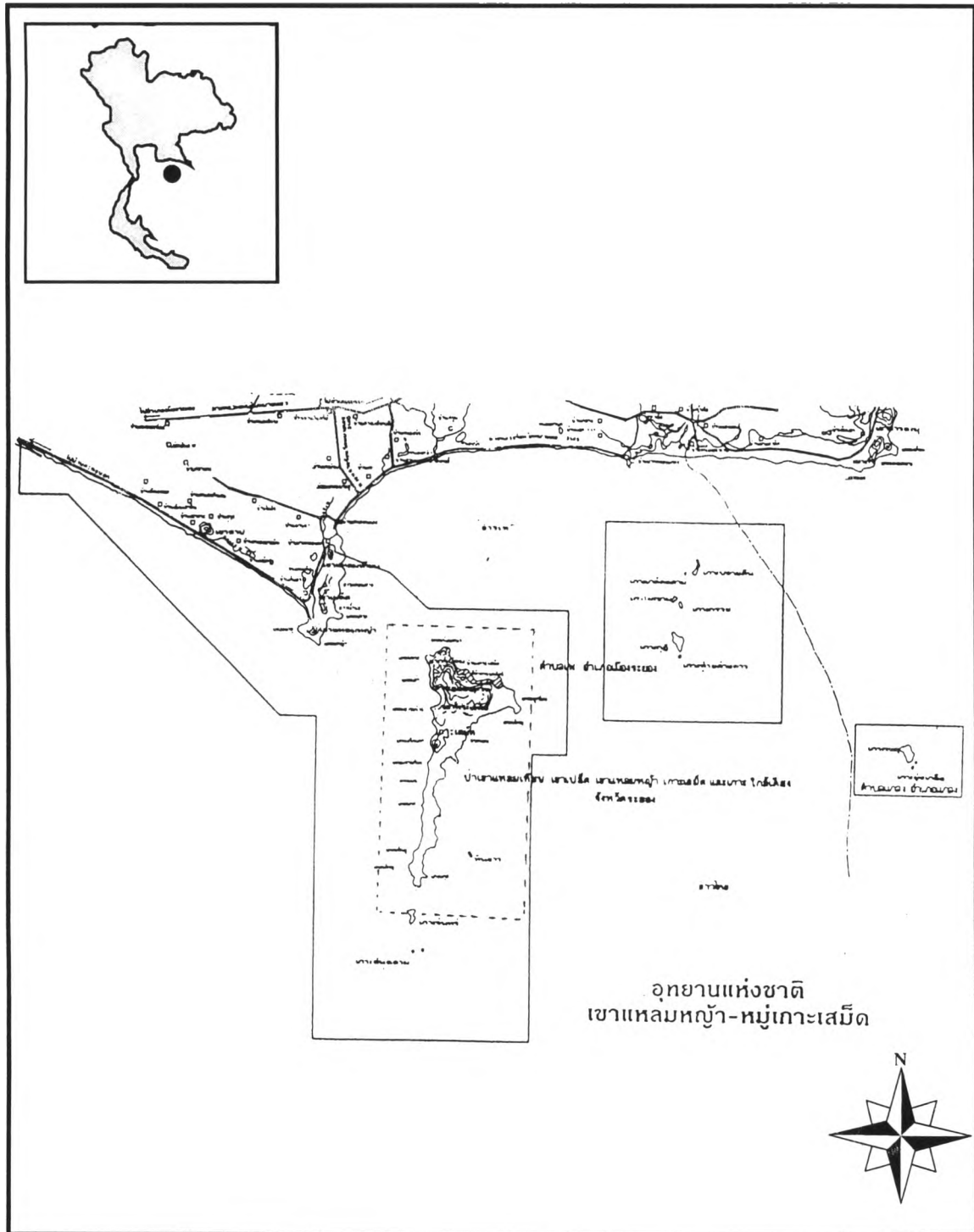
ฉะนั้นเพื่อป้องกันมิให้ปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนสมรรถนะในการให้บริการจนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อาทิปัญหาขาดแคลนที่พัก น้ำ และอาหาร รวมถึงปัญหาการระบายน้ำที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นต่อสภาพกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม แล้วควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการท่องเที่ยว ปริมาณนักท่องเที่ยวรวมถึงปริมาณสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่เหมาะสมสอดคล้องกับกับระบบนิเวศของเกาะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและวางแผนที่เกี่ยวข้องกับระดับความเหมาะสมของปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพทางกายภาพอันได้แก่ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และความพร้อมของระบบการให้บริการ โดยมีปล่อยให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามยถากรรม (Haphazard) ซึ่งหากปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยไปย่อมส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่และหากขาดการวางแผนที่ดีในพื้นที่ผลเสียย่อมเกิดขึ้นกับเอกลักษณ์ของพื้นที่และส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวเกินสมรรถนะที่แหล่งท่องเที่ยวจะสามารถรองรับและก่อให้เกิดแรงผลักดันให้จำนวนผู้มาเยือนลดลงเนื่องจากความแออัดในพื้นที่ส่งผลต่อการเดินทางมายังพื้นที่นี้

1.2 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ เกาะเสม็ด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยองดังแผนที่ 1.1 มีพื้นที่ 3,125 ไร่ หรือร้อยละ 3.82 ของเนื้อที่อุทยานทั้งหมด โดยมีความกว้าง 2.5 กิโลเมตร และยาว 6.8 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร ใช้เวลาข้ามฟากประมาณ 25 นาที ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี 2524 เนื่องจากเหตุผลที่ต้องการคงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติภายใต้ข้อกำหนดอุทยานที่มกกฎหมายให้อำนาจเต็มที่ในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรประเภทชายหาดที่สวยงาม โดยเฉพาะหาดทรายแก้วเป็นหาดที่สวยงามเนื่องจากมีเนื้อทรายขาวละเอียด อีกทั้งยังมีความกว้าง และยาวที่สุดจึงเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา:

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจของเกาะเสม็ด และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง
2. ศึกษาตลาดการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว และการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับการท่องเที่ยว สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งสมรรถนะในการรองรับการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง
4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาทางกายภาพของเกาะเสม็ด ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระบบนิเวศ และสมรรถนะในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่

แผนที่ 1.1 เขตพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์

- - - - - เขตพื้นที่ศึกษา ——— ขอบเขตอุทยานแห่งชาติ

มาตราส่วน

แนวทางการพัฒนาทางกายภาพ
ของเกาะเสม็ดจังหวัดระยอง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

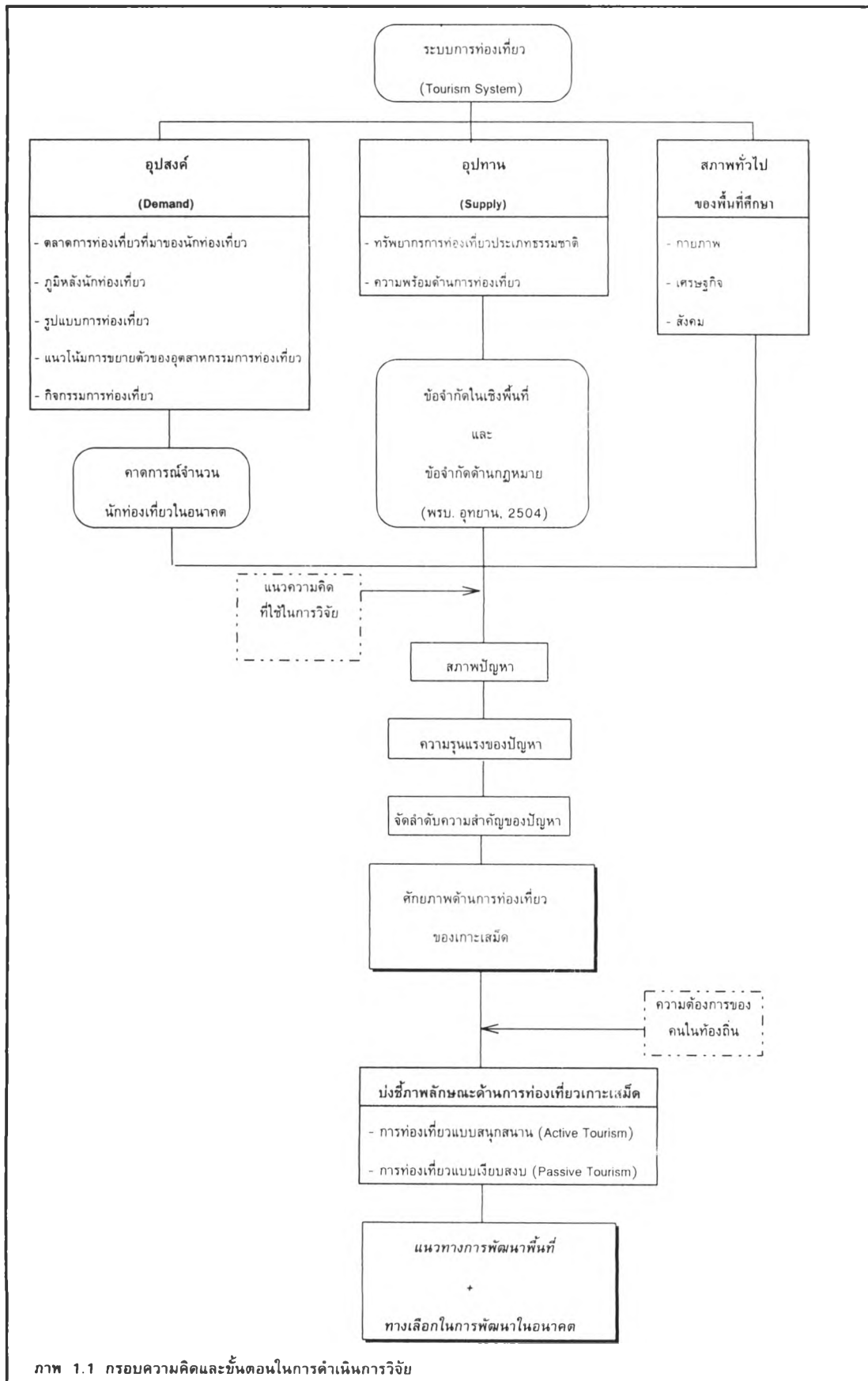
1.4 กรอบความคิดในการดำเนินการวิจัย

ตามที่หลายฝ่ายเห็นควรให้เกาะเสม็ดอยู่ภายใต้การดำเนินการของกรมป่าไม้ ด้วยเหตุผลที่ว่าเกาะเสม็ดมีสภาพเป็นธรรมชาติ อีกทั้งความงามของหาดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักเดินทาง ทำให้เกิดการขยายตัวด้านความต้องการในการเดินทางซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านกายภาพในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อรักษาสภาพอันเป็นธรรมชาติ จึงประกาศให้เกาะเสม็ดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลแห่งที่ 3 ภายใต้ชื่ออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด ฉะนั้นไม่ว่าการกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้องถูกควบคุมให้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการบ่งชี้ระดับการพัฒนาในพื้นที่คือ “การพัฒนาทางกายภาพควรอยู่ภายใต้ขอบเขตของสมรรถนะการรองรับได้ทางกายภาพของพื้นที่ โดยไม่มีการแสดงออกมาในรูปของผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยอยู่ในกรอบของสมรรถนะในด้านธรรมชาติและสมรรถนะภายใต้โครงสร้างพื้นฐาน” เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่จะส่งผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว และขัดต่อข้อกำหนดของพื้นที่

1.5 ขั้นตอน และวิธีการดำเนินงาน

การศึกษาอาศัยข้อมูลทั้งข้อมูลที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ คือการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม และข้อมูลทุติยภูมิอันได้แก่เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้ รวมไปถึงข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ศึกษาถึงสภาพในปัจจุบันของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) อันได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ เพื่อช่วยในการวางแผนสาธารณูปโภคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. ค้นคว้ารวบรวมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะในการพัฒนาในด้านท่องเที่ยว
3. ศึกษาถึงอุปทานในการรองรับ อาทิทรัพยากรการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งแนวโน้มของอุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่ประสพอยู่ และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

4. สํารวจและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่อุทยานและผู้ประกอบการบนเกาะเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม
5. สอบถามผู้มาเยือนเกาะเสม็ด โดยอาศัยแบบสอบถาม จำนวน 150 ฉบับ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมของผู้มาเยือนเกาะเสม็ด
6. บ่งชี้สภาพปัญหา และลำดับความสำคัญของปัญหาในอันจะนำไปสู่การศึกษา ด้านสมรรถนะในการรองรับ และเป็นผลต่อการวางแนวทางแก้ไข
7. ศึกษาสมรรถนะของพื้นที่ในการรองรับพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการนำปัจจัยต่างๆ มาวิเคราะห์ในรูปของการวิเคราะห์สมรรถนะในการรองรับ
8. สรุปสมรรถนะในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด รวมทั้งนำเสนอข้อมูลต่างๆ ในรูปของแผนที่ แผนภูมิ และตารางเพื่อให้เกิดความง่ายต่อความเข้าใจ
9. บ่งชี้ภาพลักษณะด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา (เกาะเสม็ด)
10. เสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งเสนอโครงการในการพัฒนาในอนาคต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระบบนิเวศของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
2. ทราบถึงลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่ศึกษา อันจะนำไปสู่การประเมินสมรรถนะของพื้นที่
3. ทราบถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่
4. ทราบถึงสมรรถนะของการรองรับการท่องเที่ยวประเภทเกาะ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่เกาะอื่น ๆ มิให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ก่อนที่พื้นที่นั้นจะสูญเสียเอกลักษณ์
5. เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.7 คำจำกัดความ

ผู้มาเยือน (WTO, 1981) ได้ให้ความหมายว่า บุคคลใดก็ตามที่เดินทางไปยังสถานที่หนึ่ง โดยที่มีจุดประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำ หรือศึกษาอยู่ในจังหวัดนั้น ผู้มาเยือนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

- นักท่องเที่ยว คือบุคคลที่เดินทางไปยังสถานที่หนึ่งอย่างน้อย 24 ชั่วโมง โดยมีจุดประสงค์เพื่อพักผ่อน ธุรกิจ ครอบครัว หรือเพื่อการพบปะสังสรรค์ เป็นต้น
- นักทัศนาจร คือบุคคลที่เดินทางไปพักในสถานที่ปลายทางน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สิ่งดึงดูดให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และเพิ่มพูนความรู้ ตลอดจนทัศนคติที่กว้างขวาง (พงศธร, 2533)

ขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) หมายถึง ปริมาณการใช้ประโยชน์พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในพื้นที่นั้นจะสามารถแบกรับไว้ได้ก่อนจะเกิดความเสื่อมโทรมขึ้น (สันติ ชูดิษฐา, 2530) แต่การศึกษาในครั้งนี้จะใช้คำว่า “สมรรถนะในการรองรับ” แทนคำว่า “ขีดความสามารถในการรองรับ” ทั้งนี้เป็นคำที่เข้าใจได้ง่ายกว่าคำว่าขีดความสามารถ

อุปสงค์ของการท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับจากแหล่งท่องเที่ยว (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536)

อุปทานของการท่องเที่ยว หมายถึงสินค้าและบริการทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดให้มีเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะรูปธรรมหรือนามธรรม หรือสิ่งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมา (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536)

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึงการพัฒนาเพื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมจะต้องไม่ลดลงหรือทำลายลง ในขณะที่เดียวกันทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมต้องมีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นแม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวมากขึ้นก็ตาม (ศรีพร สมบุญธรรม, 2536)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism Tourism) หมายถึงรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งพยายามลดผลกระทบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ศรีพร สมบุญธรรม, 2536, คุณไพ นามแฝง, 2532)

การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Conservation of Natural Tourism Resources) หมายถึงการปรับปรุงแก้ไข การบำรุงรักษา และการพัฒนาทรัพยากร การท่องเที่ยว อันเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพดีคงความสวยงาม และมีคุณค่าแก่ท้องถิ่น และประเทศชาติตลอดไป อันเป็นการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนหมู่มาก และในระยะยาวนาน โดยมีผลกระทบด้านลบให้น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2537)

การวางแผนกายภาพ (Physical Planning) หมายถึงการวางโครงการหรือวางแผนที่มีตัวตน มีรูปร่างสามมิติ อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด สามารถมองเห็น บางครั้งอาจเรียกว่าการวางแผนรูปธรรม ก็ได้ (อัน นิมมานเหมินทร์, 2530)

หาดสนุกสนาน ประกอบด้วยกิจกรรมประเภท สก๊อตเตอร์ เรือกล้วยหอม เร็วเร็ว และเจ็ด สกี เป็นต้น (สำนักงานวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2528)

หาดเจียบสงบ ประกอบด้วยกิจกรรมประเภทอาบแดด เล่นน้ำ ดูปะการัง อ่านหนังสือ เดินเล่น และวินซอร์ฟ เป็นต้น (สำนักงานวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2528)